

willen, voelen en verbeelden komt; die minder naar de „manier waarop” dan naar het „wat” kijken; voor wie de schilderkunst geen zaak van het oog of van den bij den hals afgesneden mensch, maar van den geheelen mensch is.

Zondag's schilderijen behooren tot die, waarvan men op het eerste gezicht als van vrienden houdt en die men evenmin als vrienden kan missen: zij worden als een deel van u-zelf, zonder welke gij niet kunt leven, omdat zij iets van u-zelf vertolken.

Men houdt van Zondag's kunst, omdat zij geen geluk belooft, maar geeft. Zij geeft geluk en rust en is dit niet een der kostbaarste eigenschappen van kunst?

In Zondag's werk komt sterk en zuiver het innige en liefelijke tot uitdrukking, zooals men het in de moderne kunst slechts zelden meer vindt. Een schilderij mag voor hem, evenals voor Renoir, een minnelijk, blij en lief, ja lief ding zijn: „Er zijn vervelende dingen genoeg in het leven, opdat wij er nog andere zouden maken.”

Jan Zondag is een stil schilder, die geen haast heeft om „beroemd” te worden: hij mag roem evenzeer duchten als slechte faam. De schrijvers over kunst kennen hem niet; hunne boeken vermelden zijn naam niet eens. Het is ongeveer twee jaar geleden, dat hij met olieverf begon te schilderen. Hij was in den beginne bij het onderwijs werkzaam, maakte eerst tusschen de druppeltjes door, later volop, teekeningen en pastels.

Het werk van Jan Zondag, die 's zomers in Holland, in Vreeland, 's winters op klassieken bodem, in de Provence, leeft en werkt, bestaat uit schilderijen en waskrijtteekeningen-op-carton, voornamelijk landschappen (die geen tragedieën, maar idylles zijn), gezichten op rivieren en plassen, La vallée des Baux, een olijfgaard, Mausanne, het Paradou en verder uit karaktervolle portretten van zijn vader en moeder, van zijn vrouw, een vriend en hemzelf. Hij kent het werk van zijn vriend Philippe Smit goed. Uit het vroegst, — 1929 —, gedateerde „Doodsbed” wordt diens invloed, die voorheen groot geweest moet zijn, duidelijk. Thans vindt hij het zwaartepunt in zichzelf.

Een vriend zijner kunst, die het landschap aan de Vecht kent, zei eens, dat de schilder het mooier gemaakt had, dan hij voor zich het zag. Dit zachte „verwijt” van onwaarschijnlijkheid kan men echter opvatten als een compliment. Zondag namelijk heeft met scheppende fantasie uit deze werkelijke landschappen visioenen geschapen eener nieuwe wereld, van zijn wereld: een paradijs waaraan hij in zijn hart kostbare herinneringen bewaard heeft. Hij gebruikt de uiterlijke wereld slechts, om er de wereld van zijn gemoed mee uit te drukken in landschappen als bekentenissen eener zachte ziel.

Zondag's kunst is de uitdrukking van een verlangen, zij is een liefdesverklaring aan het leven, een durende adoratie. Zij is geen kunst van waarnemingen-zonder-meer, maar van innerlijke voorstellingen, waarmee het